

РОЗРОБКА МОДЕЛІ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

І. В. Колупасва

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
пров. О. Яроша 8, м. Харків, 61045, Україна. E-mail: volirinawork@gmail.com

У статті представлена модель регуляторної політики, яка відображає вплив чинників на важелі регуляторної політики та забезпечення реалізації її цілей. У дослідженні використано один з ефективних методів оцінювання чинників – аналіз чуттєвості, який дозволив визначити взаємовплив окремих показників. У статті проаналізовано сукупність, яка складається з трьох груп: чинники впливу, важелі регуляторної політики та її цілі. Шляхом аналізу чуттєвості визначено вплив як в розрізі стимулювання, так і гальмування. Для визначення характеру чинників впливу, важелів та цілей у статті представлена матриця активності та взаємодії. Аналіз важелів дозволив визначити рівень їх активності та інтегрованості до системи. У статті проаналізовано рівень взаємодії важелів та цілей регуляторної політики від яких залежить вибір державного втручання, що визначає вектор регуляторної політики.

Ключові слова: регуляторна політика, державне регулювання, модель регуляторної політики, аналіз чуттєвості, когнітивне моделювання, ступінь взаємодії, ступінь активності, важелі.

РАЗРАБОТКА МОДЕЛИ РЕГУЛЯТОРНОЙ ПОЛИТИКИ

И. В. Колупасва

Харьковский торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета
пер. О. Яроша 8, г. Харьков, 61045, Украина. E-mail: volirinawork@gmail.com

В статье представлена модель регуляторной политики, которая отражает влияние факторов на рычаги регуляторной политики и обеспечение реализации ее целей. В исследовании использован один из эффективных методов оценки факторов – анализ чувствительности, который позволил определить взаимовлияние отдельных показателей. В статье проанализирована совокупность из трех групп: факторы влияния, рычаги регуляторной политики и ее цели. Методом анализа чувствительности определено влияние в разрезе стимулирования так и торможения. Для определения характера влияния факторов, рычагов и целей в статье представлена матрица активности и взаимодействия. Анализ рычагов позволил определить уровень их активности и интегрированности в систему. В статье проанализирован уровень взаимодействия рычагов и целей регуляторной политики, от которых зависит выбор государственного регулирования, что является определяющим вектором регуляторной политики.

Ключевые слова: регуляторная политика, государственное регулирование, модель регуляторной политики, анализ чувствительности, когнитивное моделирование, степень взаимодействия, степень активности, рычаги.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Необхідність втручання держави в ринкову економіку є на разі беззаперечним фактом. Одним із найголовніших інструментів цього процесу є реалізація регуляторної політики держави, найактивнішими складовими якої є важелі. Варто зауважити, що використання тих чи інших важелів залежить переважно від ситуації, тобто на регуляторну політику впливає низка чинників як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Саме тому оцінка впливу чинників зовнішнього середовища на важелі в рамках загальної моделі та визначення рівня активності та взаємодії дозволить оцінити рівень досконалості загальної архітектоніки системи та визначити шляхи її перебудови.

Питаннями державного управління та регулювання займалися чисельні українські науковці, окрему наукову школу серед них склали дослідники регуляторної політики держави та національної економіки в Україні, серед яких варто виділити: Балабенко О. В., Ляшенко В. І., Мельник Т. М., Білозір Л. М., Туленінова Д. М., Терьошкіна Н. Є., Погрібняк М. А. [1–7].

У попередніх дослідженнях автора розглянуто сутність регуляторної політики та її інструментарій. Для розробки заходів щодо її вдосконалення необ-

хідно провести аналіз та здійснити оцінювання. Враховуючи, що дане явище має макроекономічний характер, обумовлене стратегією державного регулювання, рівнем системної досконалості та численними суб'єктивними чинниками, здійснити всеохоплюючий кількісний аналіз є надскладним завданням через низький рівень структурованості проблеми. Саме тому найбільш доцільними для аналізу та в цілому можливими є експертні методи.

На разі значну популярність набувають методи когнітивного моделювання. Найвідомішими дослідниками в цій сфері є: З. К. Авдеева, С. В. Коврига, Г. В. Горелова, М. Глюкас, Дж. Брайсон, Дж. Стерман [8–12], походження з психології, сутність яких полягає у використанні як інструменту аналізу методів сприйняття, пізнання, пояснення та розуміння.

Метою роботи є побудова моделі регуляторної політики, яка повинна оцінювати вплив чинників на важелі регуляторної політики при забезпеченні реалізації її цілей.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Перевагами даного підходу є можливість здійснення статичного та динамічного аналізу. Перший дозволяє визначити дієвість тих чи інших показників в рамках моделі. Динамічний аналіз дає можливість

на базі теорії графов здійснити моделювання ситуації через відповідний проміжок часу, яке відображає вплив чинника на основі зв'язків, визначених в рамках статичного аналізу, на цільові показники моделі. В нашому дослідженні з всього інструментарію

реалізація регуляторної політики фактично здійснюється через її важелі. Алгоритм побудови когнітивної моделі включає відповідні етапи, відображені на рис. 1.

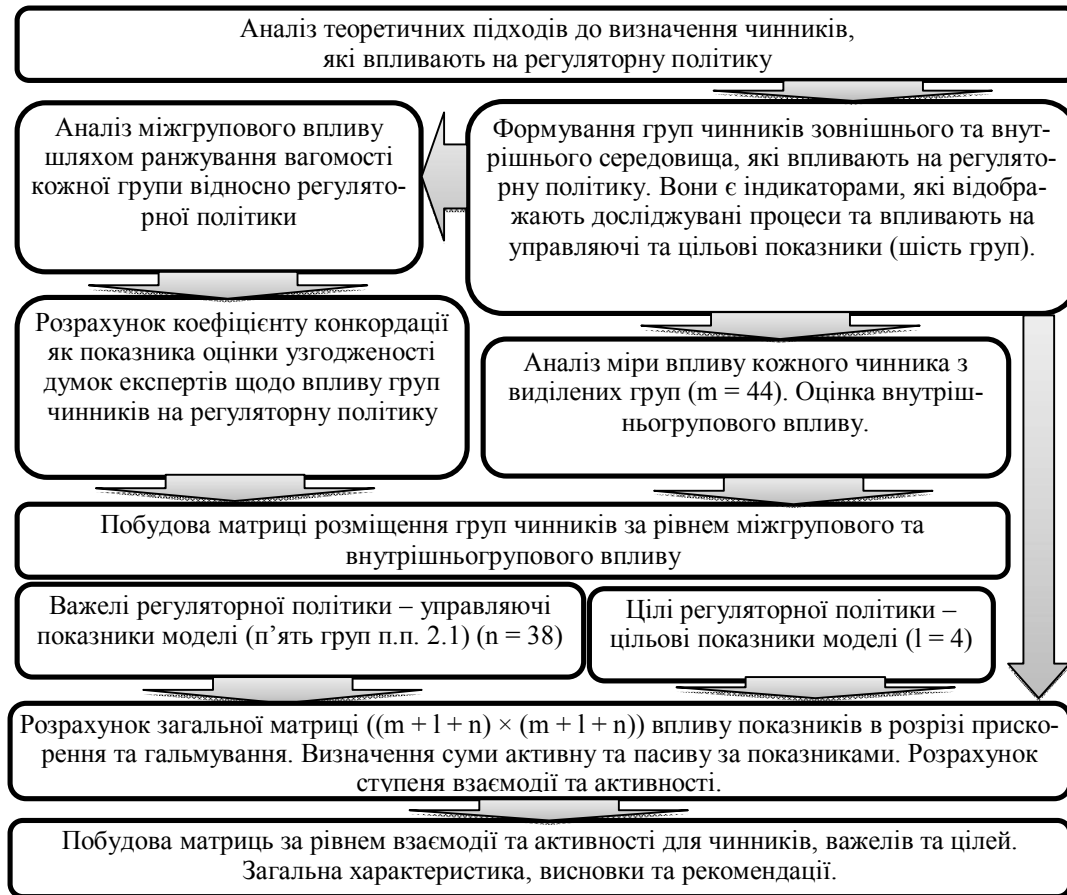

Рисунок 1 – Опис моделі регуляторної політики

Модель визначення впливу чинників на регуляторну політику в рамках апарату когнітивного моделювання передбачає виділення відповідних груп. Цільовими є чинники, зміна або стабілізація яких є метою моделювання. В нашому дослідженні – це цілі регуляторної політики, а управляючі чинники – це важелі регуляторної політики. Індикаторами є чинники зовнішнього та внутрішнього середовища.

Аналіз чинників впливу – управляючих – дозволив отримати такі висновки. Міжгрупове ранжування дозволило фактично визначити пріоритетність впливу, а внутрішньогрупове – загальну його силу. Фактично найвпливовішими було визначено соціальні чинники, що свідчить про відповідну спрямованість реалізації інструментів регуляторної політики. Найменш впливовими є морально-професійні, що відображає недостатність уваги з боку державного апарату до кадрового забезпечення розробки та імплементації актів регуляторної політики та низького духовно-культурного рівня розвитку населення. Економічні чинники, незважаючи на їх пріоритетність перед іншими групами, за рахунок нижчого значення серед чинників всередині групи, знаходяться на матриці значно нижче, що свідчить про їх менший вплив порівняно з соціальними. Всі інші

групи чинників знаходяться всередині матриці, що відображає врівноваженість між внутрішньогруповим та міжгруповим впливами.

Одним з ефективних методів оцінювання чинників є аналіз чуттєвості [13], який полягає у визначенні взаємовпливу окремих показників. У нашому дослідженні вже виділено шість груп чинників, які впливають на регуляторну політику, що виокремлено на основі узагальнення теоретичних досліджень, обґрунтовано та вдосконалено. Внутрішньогруповий вплив, проведений вище, дозволив визначити внесок окремого чинника на регуляторну політику в цілому без визначення взаємовпливу всередині кожної окремої групи чинників та не дозволяє встановити вплив на складові регуляторної політики, що є найважливішим. Оцінка чуттєвості дозволяє визначити (в матричній формі) в якій мірі кожний окремий показник (чинник) впливає на всі інші в обраній сукупності. Для отримання детальних результатів впливу окремих чинників на складові регуляторної політики (важелі) та її цілі необхідно реалізувати наступний етап аналізу.

Нашу сукупність формують три групи: чинники впливу (шість вище наданих груп), важелі регуляторної політики [14] та її цілі. Відзначимо, що в аналізі

чуттєвості визначається як аналіз в розрізі стимулювання, так і гальмування. В розрізі прискорення оцінюється міра впливу чинника в разі його посилення на зміну всіх інших чинників, щодо гальмування – визначається аналогічний вплив у разі скорочення впливу чинника. За результатами розрахунку було отримано дві суми: актив – сума впливу показників на всю систему, пасив – міра впливу, яку відчуває показник зі сторони системи. На базі цих двох сум визначаються два показники: ступінь взаємодії (добуток суми активу і суми пасиву) та ступінь активності (частка суми активу і суми пасиву), на основі яких будується карта розміщення чинників. Важелі регуляторної політики, детально описані у [14]. Щодо цілей регуляторної політики, то необхідність їх включення до моделі обумовлена поставленими завданнями дослідження, адже регуляторна політика має забезпечувати їх досягнення, використовуючи відповідний механізм, де ключова роль належить саме важелям. Методи, принципи та види

забезпечення є інструментарієм, який фактично направлений на обґрунтування та ефективну взаємодію важелів, що є робочими частинами механізму регуляторної політики.

В попередньому аналізі нами було визначено, що цілями регуляторної політики є: досягнення максимально можливого збалансованого і стабільного економічного росту за рахунок всебічного розвитку соціально-економічної системи; становлення конкурентоздатного національного виробництва; формування гідних умов життя і праці громадян країни, реалізація соціальних цілей суспільства; забезпечення необхідного рівня інтеграційних зв'язків вітчизняної економіки зі світовою для збереження економічної і соціальної безпеки держави. Для визначення характеру чинників впливу, важелів та цілей надамо характеристику секторів матриці, представлену на рис. 2.

Активний	АН	АС	АВ
Пасивний	ПН	ПС	ПВ
Взаємодія	Слабо взаємодіє	Середній рівень взаємодії	Сильно взаємодіє
Активність			

Рисунок 2 – Характеристики матриці розміщення показників моделі регуляторної політики (РП)

Опис секторів. «АН» – дуже активні показники при низькій інтегрованості не дають можливості впливати на них при відсутності значного впливу на систему. Середній рівень активності при низькій інтегрованості відображають показники, що знаходяться під впливом системи. Помірний моніторинг для чинників впливу при кардинальному перегляді важелів для підвищення їх інтегрованості.

«АС» – помірна взаємодія при високій активності відображає значне превалювання впливу показника на систему над впливом, який отримує показник від системи при середній взаємодії. Середній рівень активності та взаємодії свідчать про помірну інтегрованість до системи та виваженість між рівнем впливу та відчуттям впливу від системи. Необхідність постійного моніторингу чинників впливу при підвищенні кількості зв'язків для важелів і цілей.

«АВ» – високий рівень активності та взаємодії свідчить про внесення суттєвих змін до системи навіть при незначних збільшеннях впливу. Високий рівень взаємодії поряд з середньою активністю відображає можливість значно впливати на систему при змінах показника. Для несприятливих чинників зовнішнього середовища це найвищий рівень небезпеки, для важелів і цілей найвищий рівень ефективності.

«ПН» – пасивність та низька інтегрованість повністю виключає загрозу з боку чинників впливу, але не дозволяє отримувати необхідні результати від важелів. Низька взаємодія з системою не дозволяє отримувати необхідний результат від важелів. Необхідний перегляд функціонування важелів. «Мертва зона».

«ПС» – середній рівень взаємодії та пасивність відображають відчуття з боку показника помірного впливу від системи. Можливість впливу на чинники та середній рівень ефективності відносно важелів. Підзвітність системі та неефективність. Для цілей можливість ефективної взаємодії з важелями, але недостатня інтегрованість не дозволяє отримати зворотній зв'язок.

«ПВ» – пасивність при високій інтегрованості до системи свідчить про сильний вплив, який відчуває чинник від змін у системі. Для чинників впливу – необхідність моніторингу та відсутність загрози, для важелів – підвищення рівня активності для досягнення ефективності. Для цілей – бажаний стан.

Найбільш активними є такі глобалізаційні та інтеграційні чинники: діяльність урядів інших країн, прискорене зростання торгівлі послугами, зміни товарної структури світового ринку на користь високотехнологічної продукції, вплив глобалізації в розрізі забезпечення виходу на нові ринки продукції, пошук нових технологій та техніки, та з групи політико-правових – діяльність профспілок в державі. Натомість вони є слабо взаємодіючими, що свідчить про їх низьку інтегрованість до системи, що обумовлено їх природою. Це свідчить, що вони при відсутності реальної протидії та при дезінтегрованості відчутно провокувати зміни стану системи не можуть. Враховуючи, що вони в більшості гальмують реалізацію цілей регуляторної політики, варто розробити та впровадити важелі, які б гнучко реагували саме на ці чинники впливу.

Сильно взаємодіючими, але з середнім рівнем активності є: наявне господарське законодавство, рівень відповідальності та вмотивованість держав-

них службовців і політична стабільність. На відміну від попередніх чинників, прискорення та гальмування яких знаходилося в одному секторі, ці три чинника є значно більш взаємодіючими при їх прискоренні, чим при гальмуванні, що свідчить про їх більшу впливовість в разі посилення їх дії. До сектору «АС» увійшли: моральність державних службовців, рівень культури населення та членство в міжнародних торгових організаціях. Останній чинник в разі гальмування відноситься до «мертвої зони». Перші два, які відносяться до морально-професійних, при гальмуванні не суттєво змінюють свою дію, що свідчить про їх хоч і не дуже сильний, але відчутний вплив на систему. Увагу варто приділити панівній ідеології в суспільстві та впливу окремих міжнародних регуляторних організацій, висока активність та середній рівень взаємодії яких при гальмуванні сильно знижується, що вимагає посилення дії цих чинників для досягнення поставлених цілей. На відміну від політичної стабільності вплив політичних партій є несуттєвим, що свідчить про відсутність інституційного зв'язку між ними та інструментами регуляторної політики. Слабо інтегрованим є політико-правовий чинник – діяльність профспілок в державі, але активний в разі прискорення і середньо активний в разі гальмування. Це свідчить про порушення зв'язків між профспілками та соціально-економічною системою в державі, яка існувала раніше. Вирішення цього питання є нагальним завданням в рамках реалізації регуляторної політики через те, що профспілки є важливою ланкою взаємодії – суспільним інститутом – між роботодавцями та найманими працівниками, значна частка відносин між якими знаходиться у сфері регуляторної політики. Сектор «ПС» представлений двома чинниками: пріоритети національної безпеки і обсяг знань, навичок та підготовки суб'єкта регуляторної діяльності. Зміщення останнього у поле із середнім рівнем активності свідчить про більший вплив даного чинника в разі його скорочення, що вимагає збільшення уваги до процесів підготовки кадрів у сфері формування та реалізації регуляторної політики. Переміщення першого до мертвої зони при гальмуванні та в цілому його пасивність свідчить про необхідність перегляду даної парадигми в країні задля уточнення її ролі в умовах посилення тенденції до інтеграції та глобалізації.

Щодо економічних, соціальних та системних, то ці групи чинників виявилися менш активними ніж інші: більшість є пасивними з середнім або низьким рівнем активності. Високою взаємодією та середнім рівнем активності відзначилися такі чинники: економічна криза, рівень бюрократизації державної системи та рівень корупції. Економічна криза, навіть в разі гальмування, залишається сильно інтегрованою, але все ж такі піддається впливу, що вимагає уточнення важелів, які в найбільшій мірі реагують на неї та зменшують негативний вплив на цілі регуляторної політики. Два інших чинника, незважаючи на їх віднесення до різних груп (системні та соціальні) є тісно пов'язаними, адже, як відомо, корупція значно обумовлена рівнем бюрократизації, а бюрок-

ратія у зворотному напрямі провокує «тінізацію» корупції у складних бюрократичних процесах та процедурах.

Такий важливий чинник, як рівень інфляції, в рамках проведеного аналізу отримав граничний рівень активності за прискоренням та фактично попадає в «мертву зону» при гальмуванні. Ці результати варто вважати позитивними, що свідчить про достатньо ефективну реакцію наявних важелів на зазначену проблему. Фактично вся група соціальних чинників (рівень безробіття, рівень соціальної захищеності населення, соціальна напруга у суспільстві і міждержавна та міжрегіональна міграція) є пасивними, що відображає їх залежність від функціонування системи та переважно від дієвості важелів регуляторної політики. На матриці виокремлюються два економічних чинника: національний експортний потенціал та рівень інвестицій у економіку – як при гальмуванні, так і при прискоренні вони відрізняються пасивністю та середньою взаємодією. Ці результати на разі свідчать про неефективну політику реалізації регуляторних важелів, так як ці чинники мають не тільки відчувати значний вплив системи, але й суттєво впливати на неї. Недостатній рівень взаємодії з врахуванням пріоритетності цих чинників є суттєвим провалом, що відображає відсутність зв'язків між ними та важелями, які повинні управляти їх впливом для досягнення цілей регуляторної політики.

В сектор «ПС» при прискоренні увійшли чотири чинника (системні та один соціальний): ступінь регламентації порядку розроблення і прийняття проектів правових актів у сфері господарювання, інформатизації та автоматизації системи прийняття регуляторних актів, відстеження результативності регуляторних актів і асиметрія на ринку праці. Всі ці чинники об'єднує також загальна тенденція щодо гальмування – вони знаходяться у секторі «АН», що відображає їх активність, але низьку взаємодію. Отримані результати свідчать про недосконалість існуючого механізму регуляторної політики, так як системні чинники мають бути обов'язково активними, що вимагає імплементації ряду заходів переважно щодо впровадження електронного уряду, який виступає інформаційно-комунікаційними посередником між урядом, громадянами та бізнесом, взаємодії між якими є предметною областю регуляторної політики. Щодо асиметрії, то отримані результати свідчать про позитивні тенденції та відображають ефективність важелів. Незначною активністю, але низькою взаємодією відрізняється чинник – науковий апарат точних наук, який має застосовуватися при розробці та реалізації інструментів регуляторної політики, що свідчить про його актуальність та потенційну ефективність щодо підвищення об'єктивності прийняття регуляторних рішень, але низька інтегрованість не дозволяє забезпечувати досягнення цієї ефективності. Аналіз важелів дозволив визначити рівень їх активності та інтегрованості до системи. Отримані результати свідчать про недостатній рівень взаємодії важелів. Також варто звернути увагу, що на відміну від вищерозглянутих чинників

впливу, які відрізняються суттєвою різницею між прискоренням та гальмуванням (особливо це стосується глобалізаційних та інтеграційних, політико-правових і морально-професійних та в меншій мірі – економічних, соціальних та системних чинників), важелі мають значно менший розкид, що відображає подібність їх дії як при впровадженні, так і при скороченні.

На жаль, серед них фактично немає сильно взаємодіючих, що свідчить про низьку інтегрованість важелів до системи, низьку реакцію на чинники та недостатній вплив на цілі. Активними середньо взаємодіючими виявилися лише державне фінансування та податкове навантаження в розрізі гальмування, що дозволяє розглядати ці два важелі з груп бюджетних та податкових відповідно як найбільш дієві.

До сектору «ПС» увійшов за прискоренням важіль «організація і правова регламентація діяльності», а при гальмування він знижує рівень взаємодії, але підвищує активність. Останнє є позитивним результатом, адже свідчить про нижчу інтегрованість і як наслідок – слабкий вплив вразі погіршення стану. Натомість в разі його посилення він стає пасивним, тобто сума впливів на нього перевищує його активність, що свідчить про некоректність архітекtonіки системи регуляторної політики і вимагає її перегляду та суттєвої перебудови.

Чотири важелі повністю увійшли до «мертвої зони» – квотування, ліцензування, санкції з боку регуляторних органів, міжнародні угоди щодо уникнення подвійного оподаткування. Ці результати свідчать не лише про брак ефективних зв'язків між цими важелями та системою, але й про недостатність уваги до їх реалізації, незважаючи на те, що перші два широко застосовуються в країні.

Всі інші важелі (більшість податкових важелів), виявилися активними, але з низькою інтегрованістю, що свідчить про їх спроможність впливати на систему, забезпечуючи таким чином досягнення цілей регуляторної політики. Для реалізації даного потенціалу також необхідно перестроювати загальну архітекtonіку, що можливо за умови вдосконалення інститутів ринку та його державного регулювання. Активним та взаємодіючим виявився важіль «створення сприятливого-нормативно правового поля», активність якого відчутно зростає при гальмуванні та знижується взаємодія, що свідчить про коректність його застосування в регуляторній діяльності. Альтернативні режими оподаткування (єдиний та фіксований податки) та податковий кредит виявилися активними, але недостатньо інтегрованими, що є результатом їх застосування виключно до окремих груп суб'єктів господарювання (наприклад, сільськогосподарське виробництво та здійснення приватними підприємцями торгівлі на ринках). Їх активність обумовлена значним збільшення ділової активності внаслідок зменшення та спрощення системи оподаткування та знижок. Нижчою активністю, але в цьому ж секторі варто охарактеризувати важіль «пільгове кредитування», яке не тільки викликає

підвищення ділової активності, але й сприяє розвитку нових видів бізнесу. На жаль велика кількість важелів увійшли до «мертвої зони», що свідчить про їх недієвість в цілому та необхідність вдосконалення як системи регуляторної політики, так і впровадження механізму в неї для досягнення ефективності. Щодо цілей, то вони виявилися значно активнішими та більш інтегрованими, ніж важелі. Найвищий рівень активності та найвища взаємодія у цілі «економічне зростання», яка фактично не змінюється ні при прискоренні, ні при гальмуванні. Це свідчить, що незважаючи на те, що дана ціль має бути в пасиві, вона сама безпосередньо спричиняє значний вплив на систему. Це цілком зрозуміло, адже від стадій циклічності розвитку економіки, окремою фазою в якій є економічне зростання, залежить вибір державного втручання, що визначає вектор регуляторної політики. Забезпечення конкурентоспроможності виробництва та соціальні цілі при прискоренні є активними, але не суттєво, а при гальмування фактично стають пасивними. Відносно першої, то такий стан справ не є задовільним через те, що забезпечення конкурентоспроможності є проміжною ціллю для регуляторної політики, яка повинна сприяти досягненню інших, що вимагає більшої активності.

ВИСНОВКИ. Для визначення системного зв'язку між чинниками впливу на регуляторну політику та її важелями і цілями в рамках методики когнітивного моделювання було здійснено аналіз чуттєвості, який передбачає оцінку взаємовпливу всієї сукупності зазначених показників моделі в розрізі прискорення (коли посилення дії показника призводить до зміни інших показників) та гальмування (в разі скорочення дії показника змінюються інші показники моделі). На основі отриманих значень сум, які відображають міру впливу показника на систему та міру впливу системи на показник, було розраховано два значення: ступінь взаємодії (віддзеркалює рівень інтегрованості показників з іншими елементами системи) та ступінь активності (який представляє превалювання більшого впливу на систему, чим його відчуття). В результаті було побудовано матриці розміщення показників системи та визначено найбільш дієві та інтегровані. Отримані результати свідчать про необхідність вдосконалення інститутів державного регулювання в цілому та перегляду сукупності важелів, які мають регулювати розвиток економіки в державі переважно в аспекті підвищення результативності їх застосування. В цілому, важелі регуляторної політики виявилися недостатньо взаємодіючими, незважаючи на їх високий рівень активності, що вимагає перебудови архітекtonіки системи регуляторної політики в Україні в цілому. Щодо цілей, то порівняно з важелями, вони виявилися значно більш інтегрованими, але в меншій мірі ніж чинники впливу, що свідчить про необхідність пошуку та встановлення нових зв'язків між ринковими механізмами, які відображають економічні цілі, та суспільно-державними, які представляють соціальні цілі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабенко О. В. Удосконалення механізму реалізації регуляторної політики держави: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / О. В. Балабенко ; Донецьк. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 20 с.

2. Ляшенко В. І. Регуляторна політика в Україні: методологія формування та режими реалізації в сфері малого підприємництва: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.03 / В. І. Ляшенко ; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2008. – 32 с.

3. Мельник Т. М. Регуляторна зовнішньоекономічна політика у сфері АПК: вітчизняний і зарубіжний досвід / Т. М. Мельник, О. С. Головачова // Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 3-4(2). – С. 12–16

4. Білозір Л. М. Формування глобальної регуляторної політики у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / Л.М. Білозір ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2008. – 20 с.

5. Туленінова Д. М. Вплив глобалізації світової економіки на підприємницьку діяльність / Д. М. Туленінова // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – 2015. – Випуск 6(95). Частина 2. – С. 84–89.

6. Терьошкіна Н. Є. Геоелекономічні фактори впливу на формування і реалізацію національної інноваційної стратегії / Н. Є. Терьошкіна // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Випуск 6/2015 (95). Частина 2. – С. 17–24.

7. Погрібняк М. А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 /

Погрібняк М. А.; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.

8. Авдеева З. К. Формирование стратегии развития социально-экономических объектов на основе когнитивных карт / З. К. Авдеева, С. В. Коврига. – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing GmbH & Co. KG, 2011. – 184 с.

9. Горелова Г. В. Когнитивный анализ, синтез, прогнозирование развития больших систем в интеллектуальных РИУС / Г. В. Горелова, Э. В. Мельник, Я.С. Коровин // «Штучний інтелект». – 2010. – №3. – С. 61–72.

10. Glykas M. Fuzzy Cognitive Maps: Advances in Theory, Methodologies, Tools and Applications / M. Glykas // Studies in Fuzziness and Soft Computing. – 2010. – Vol. 247. – pp. 1–22.

11. Bryson J. M. Visible Thinking: Unlocking Causal Mapping for Practical Business Results / J. M. Bryson, F. Ackermann, C. Eden, C. B. Finn. – USA: Willey&Sons, 2004. – 396 p.

12. Sterman J. Business dynamics: System thinking and modelling for a Complex World / J. Sterman. – USA: McGraw Hill, 2000. – 1008 p.

13. Ольховая Г. В. Имитационное моделирование поведения социально-экономических систем на основе анализа сценариев / Г. В. Ольховая, А. В. Степанов // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008 – вип. 264, Т. II. – С. 723–734.

14. Колупаєва І. В. Підхід до тлумачення важелів регуляторної політики / І. В. Колупаєва // Бізнес Інформ. – 2014. – № 10. – С. 48–55.

DEVELOPMENT OF REGULATORY POLICY MODEL

I. Kolupaieva

Kharkov Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics,
O. Yarosha lane 8, Kharkiv, 61045, Ukraine. E-mail: volirinawork@gmail.com

Purpose. To develop the model of regulatory policy, which presents the impact of factors on the levers of regulatory policy and on implementation of its objectives.

Methodology. Taking into account the fact that regulatory policy is macroeconomic in nature, due to the strategy of state regulation, levels of systemic perfection and numerous subjective factors, making comprehensive quantitative analysis is a complicated task. Therefore, expert methods, which are the most appropriate for the analysis and generally implemented, have been used in the research. As a tool for the analysis cognitive modeling has been taken as basis in the research. The advantage of this approach is the possibility of static and dynamic analysis. One of the most effective methods of factors evaluation - sensitivity analysis has been used. This method determines the interinfluence of individual indicators.

Results. Combination which consists of three groups (factors of influence, leverage regulatory policy and its objectives) has been analyzed in the research. Following sensitive analyzing the influence in terms of stimulation and inhibition has been conducted. The matrix activity and interaction have been presented in the paper to determine the nature of influence of the factors, levers and targets of regulatory policy. Analysis of leverages is allowed to determine their level of activity and integration in the system.

Originality. For the first time we have carried out the integrated research of regulatory policy model, which present the impact of factors on the levers (instruments) of regulatory policy and implementation of its objectives.

Practical value. Analysis of instruments and developed model have helped to determine the level of activity and integration of the instruments and objectives in the system. The article presents the analasis of the level of cooperation with instruments and objectives of the regulatory policy that influence on the choice of government intervention, which determines the vector regulatory policy. References 14, figures 2.

Key words: regulatory policy, government regulation, regulatory policy model, sensitivity analysis, cognitive modeling, the degree of interaction, level of activity, leverage.

REFERENCES

1. Balabenko, O. V. (2008) "Improving the mechanism of regulatory policy implementation", Abstract of Ph.D. dissertation. National economy, Donetsk State University of Management, Donetsk, Ukraine.
2. Lyashenko, V. I. (2008) "Regulatory Policy in Ukraine: methodology development and modes of implementation in small business", Abstract of Doctoral dissertation. National Economy, National Academy of Science in Ukraine. Institute of economics and prediction, Donetsk, Ukraine
3. Melnyk, T. M. (2009) "Development of national regulatory policy in the global trading system", Abstract of Doctoral dissertation. The world economy and international economic relations, Kyiv National Economic University named V. Hetman, Kyiv, Ukraine
4. Bilozir, L. M. (2008) "Formation of global regulatory policy in agricultural trade" Abstract of Ph.D. dissertation. The world economy and international economic relations, Kyiv National University named T. Shevchenko, Kyiv, Ukraine
5. Tulenina, D. M. (2015) "The impact of globalization of world economy on business", *Visnyk Kremenchukського національного університету імені Мухайла Остроградського*, vol. 6 (95), part II, pp. 84–89.
6. Teryoshkina, N. Y. (2015) "Geo-economic factors of influence on the formation and implementation of national innovation strategy", *Visnyk Kremenchukського національного університету імені Мухайла Остроградського*, vol. 6 (95), part II, pp. 17–24.
7. Pogribnyak, M. A. (2008) "Formation of the mechanism of state regulation of the region's fuel and energy complex", Abstract of Ph.D. dissertation, Public management, Classical Private University, Zaporizhzhya, Ukraine.
8. Avdeyeva, Z. K. (2011) *Formirovaniye strategiyi razvitiya socialno-ekonomicheskikh obyektov na osnove kognitivnykh kart* [Formation of development strategy of socio-economic objects based on cognitive cards] Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing GmbH & Co. KG.
9. Gorelova, G. V., Korovin, Y. S. and Melnyk, Y. V. (2010) "Cognitive analysis, synthesis, forecasting of the development of large systems in intelligent RIUS", *Shtuchniy intelekt*, vol. 3, pp. 61–72
10. Glykas, M. (2010) "Fuzzy Cognitive Maps: Advances in Theory, Methodologies, Tools and Applications", *Studies in Fuzziness and Soft Computing*. vol. 247, pp. 1–22.
11. Bryson, J. M., Ackermann, F., Eden, C., Finn, C. B. and Bryson, J. M. (2004) *Visible Thinking: Unlocking Causal Mapping for Practical Business Results*, USA: Willey&Sons.
12. Sterman, J. (2000) *Business dynamics: System thinking and modelling for a Complex World*, USA: McGraw Hill.
13. Olkhovskaya, G. V. and Stepanov, A. V. (2008) "Simulation modeling of the behavior of social and economic systems based on scenario analysis", *Ekonomika: problemi teorii ta praktiki*, Dnipropetrovsk, DNU, vol. 264, part II, pp. 723–734.
14. Kolupaieva, I. V. (2014) "The approach to the interpretation of regulatory policy instruments", *Biznes inform*, vol. 10, pp. 48–55.

Стаття надійшла 10.12.2016